

Հայր Արքազան, կամիմ համառօտեան և փութով գառնալ և յորն քանի մի գիւղով ողջն տալ և անցանել, առ կայն անհարկն է զամեն ի գիւղորեւից թողուլ և եթէ միոյն չերթամ, տրանջան թէ մեք քրիստոնեայ չեմք. վասն էր զիկես զմեզ յորհնութեանց սրբազան վայրացն և այլն, թէ և աղքատք՝ ամենեքեան փափաքին տեսանել զմեզ ի միջի իւրեանց, և այս չէ իմ շնորհք, այլ սեր Արքազան անդեայ:

Եւս և սրբոտ համարիմ ինձ զայն եւս գրել, զի Բաղէշու գայմազամ Տէտե Պէյն և Ղանիէլ էֆէնտին ի կաթնոց եկեալ վասն գործոց Ա. Յովհաննու վանից կողուպտեալ զգետուց հոգ րարեալ բազումս գտան, բայց

տակաւին կոն անյայտք, և ժողովն կորուսեալք զչ տակաւք: Վաղեքուն շատր Ֆախի Շէյխի մարդիկ են. և, Տէր գթասցի իւր խեղճ անհովիւ հօտին:

Ինդրեմ առաքել զնշանակեալ գրեւորեանս և գքսնի մի օրինակ Աթոն ամսուգիր ի գիտութիւն և ի մխիթարութիւն, որու՞մ փափայրագ բաղումք են, բայց յոյժ ցուին վասն աշ ժամանեցին:

Արք. Արքազան
Յովհ. Արք. Մարգարէ
Տէգրաւաթիբոյ:

1 Յուլի 1869

Ի վնն Ա. Արքեպիս և խաղաղեաց:

ԱՐԳԵԼՔ ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ ՍՈՒՐԲ ԳՐՈՑ

Թէեւ Վրիստոնէութեան առաջին քարերուն մէջ Ա. Վրոց օրինակները հաղուսագիւտ էին, սակայն ընթերցումը գիտաւոր պարտաւորութիւն համարուած էր Վրիստոնէից համար: Վիտղէտիանոսի հաղածանաց ժամանակ հապարակ Վրիստոնէից ձեռքն անգամ Ա. Վրոց օրինակներ գտնուեցան, Ա. Արքանս կը պատմէ որ ժողովուրդը իրաւունք ունէր Վիտղէտայ մէջ պահուած Ա. Վրոց օրինակները քահանայներէն խնդրելու և կարգադրու: Տէրտուղանոս մի քրիստոնեայ տիկնոջ համար կը պատմէ թէ՛ Ա. Վրոց ընթերցումը իրեն գլխաւոր պարագմունքն էր: Արքեպիս իւր մի հակառակորդը ըմբերանելու համար (որ կը պախարակէր թէ՛ Ա. Վիթք աւանդական ունով գրուած է) կը սրտաւանդէր թէ՛ Ա. Վրոց լեզուն ընտանեկան է, որպէս զի հասկանալի

ընի. ամեն ընթերցողը համար կ'ոմեն հաւատացեալք կարենան օգուտ քաղել: Վրիստոնէութեան ջոտագոյնելը կը յօդորէին իրենց հեթանոս հակաակորդները որ Ա. Վիթք կարդան, որպէս զի համազուն թէ մըտաւ անհիմն է իրենց հակաակախօտութիւնը: Վրիստոնէութեան տաքաջման հետ Ա. Վրոց օրինակներն ևս բազմացան և մարդիկ կային որ յատկապէս այս մասին կ'աշխատէին, ինչպէս էր Պապֆիլ մարտիրոսը, որ իր երկամեայ բանտարկելու թեան միջոցին (307-309) աշխատեց Ա. Վրոց օրինակներ պատրաստել ընթերցանէր խնդրողներուն տալու համար: Իսկեքերան կը յարգուէր Ա. Վիթք կարդալ, և այնքան յիշատակուած էր որ այս մասին, որ քարոզական ամբիոնէն կը հաստատուէր թէ՛ Ա. Վիթք կարդալը քաւանց հասկանալու անգամ նպաստաւոր է սրբութեւ և երջանկուեմ:

Ս. Վրաց ընթերցանա ժամին Ինչպե՞տ
կը վկայե իւր թաղմադարեան տղաւ
մութիւնը և այսպէս որք կը համար
ձուկի մարտնչիւնը տա՛նել թէ՛ Հայոց
այս քնն Հայրապետը կամ այն ինչ ժո՛ղ

աղաք երբ և իցե՛ն արգիլած են Ինչեղե-
ցւոյ զառակաց Ս. Վրաց կարգալէ
Հետեւապէս, բոլոր կը շեղի Հայոց
եկեղեցւոյ ընթացած ճանտարհէն՝
նոյն եկեղեցւոյն չը պատկանիր :

ՅԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆ

ՍՈՒՐԲ ԲԱՐՍԷԼԻ ԵՒ ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐԻ

Ս. Բարսեղ Կեդորացին և Ս. Վր-
ցիպոր Նազկանազացին երկուքն եւս թե՛
քան էին ազնիւ գերգառաւանէ ըստ
աշխարհի և ըստ Մարութոյ Կրթո ծը-
նան համարեալ թէ մի և նոյն ժամա-
նակ Երցա մայրերը իրենց աղօթից և
բարեպաշտութեան այս գեղեցիկ պը-
տուղները նուիրեցին Մարութոյ, յորմէ
չոտացա՞ն էին ։ Արքայն Վրիգորի մայրը
իւր զաւակը եկեղեցի տանելով և նո-
քա մանկական փափուկ ձեռքերը Ս.
Ղրգի վրայ դնելով պրագործեց ։

Երկուքն ևս առնէին մանկութիւնը
պիտի կացուցանող ամեն յատկութիւ
նեք՝ մարմնաւոր գեղեցիկութիւն և հո-
գեկան շնորհք ։ Վարուց թաղորդութիւն
և շարժմանց վայելքութիւն ։

Մարութոյ պարգեւած այս բնական
սիրուն յատկութիւնները մշակուեցան
և կրթուեցան ինչպէս հարկն է ։ Ըս-
տընին ուսմանը աւարտելէն զինի
երկուքն եւս առանձին առանձին ու-
ղարկուեցան ։ Յունաստանի քաղաքնե-
րը, որոնք նոյն ժամանակ նշանաւոր է-
ին գիտութեան կողմանէ և այն տեղ
խիտ նշանաւոր ուսուցչաց մօտ դաս
պիտակուեցան ։

Ի վերջոյ Միջինի մէջ իրար հետ
ընկերացան այս երկու շնորհաբերիկ
ուսանողները ։ Յայտնի է որ այս քա-
ղաքը գեղեցիկ ուսմանց և ամեն հոգ-
գրութեանց թաղմանն ու կեդրոնն էր ։

Ըստ քաղաքը եղաւ նմանազէն մերեք
կառուութեան հոգաւոր բարեկա-
մութեան օրրանը, կամ թէ՛ այսպէս
գտնե՞ք՝ աւելի ամրացոյց նոյն քաղա-
կամութեան կոտորէր ։ Ըստ բանիս ա-
ռի՞ծը եղաւ մի անտալի գէպք ։ Ըս-
թէնքի մէջ մի այլանգակ թովորութիւն
կար նորեկ աշակերտաց շնորհամբոյ ։
Ղրգեկները կը մտածանէին հասակա-
կից պատանեկաց քաղմութեան մէջ
և այն տեղ կոկեկին հաղարատը կա-
տակներ, կոկեկան խօսքեր և տես
մօթ նախառնները տեղաւ եկաւորաց
գլխուն և հանդէսով կը ամենին հասա-
րակաց բաղանիքը, քաղաքի մէջէն անց-
նելով, գեղեցիկութեամբ բոլոր պատու-
նեկաց օրոնք երկու երկուս տընէն
կ'երթային ։ Զրար բաղանիք կը հա-
նէին քաղաքագլխութիւնը կանգ կ'առ-
նէր, մեծամեծ ազադակներ կ'արձա-
կէր, իշններ կ'ընէր որ կ'ուզէ դու-
նէր խորտակել, որպէս թէ կ'արգիլէ
ին շէտ մտնելու ։ Զրգ նոր եկաւորը
բաղանիք կը մտնէր, այն ժամանակէն
ի վեր արդէն ազատ էր ։ Վրցիպոր որ
Բարսեղէն առաջ Միջին հասակէն
է կ'ըզգար թէ արջափ ընդդէմ է բա-
նաւորութեան այս ծաղրական հան-
գեպը և արջափ աննորոք պիտի թուի
Բարսեղի ծանրաբարոյ և անքիւ բնաւ
թութեանը արջնան նախառնեցաւ ։ Երբ
կ'արդարանա՝ իր ընկերակիցն ուրոյր